

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

- забезпечення наступності в проведенні дослідів і спостережень за природою в дошкільних навчальних закладах та в початковій школі;
- цілеспрямованого навчання учнів методиці навчального спостереження та експериментування;
- урахування вікових та індивідуально-психологічних особливостей молодших школярів;
- оптимального поєднання репродуктивного та творчого підходів в організації дослідів та навчальних спостережень;
- запропонованим учням напрями дослідницької роботи мають бути різноманітними;
- теми досліджень повинні бути цікавими учням і мати практичну спрямованість.

Література:

1. Використання дослідів на уроках природознавства в початковій школі / упоряд.: Л. Македонова, В. Неклеса, Р. Шиян; [за заг. ред. О. В. Стребної]. – Тернопіль: Мандрівець, 2012. – 128 с.
2. Навчальні програми для загальноосвітніх навч. закл. із навчанням українською мовою. 1-4 класи. – К.: Освіта, 2011. – С. 186-203.
3. Подд'яков М. М. Відкриття нової провідної діяльності // Педагогічний вісник. – 1997. – № 1. – С. 6.
4. Павлов І. П. Повне зібрання творів: Вид-во АН СРСР в 2-х т.; книга II. – Москва; Ленінград, 1951. – 376 с.
5. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підручн. – К.: Грамота, 2012. – С. 278-282.
6. Сухомлинский В. А. Избр. пед. соч. – М.: Педагогика, 1980. – Т. 2. – 346 с.
7. Раєвська І. М. Дослідницька діяльність як засіб активізації пізнавального інтересу молодшого школяра / І. М. Раєвська // Таврійський вісник освіти. – 2011. – № 4. – С. 31-36.
8. Чехоніна О. Експериментування як основний вид пошукової діяльності // Дошкільне виховання. – 2007. – № 6. – С. 13-16.

Шабаєва О.М.*

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ СУЧАСНОЇ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

У статті розкрито особливості та напрями соціалізації дітей в освітньому просторі сучасної загальноосвітньої школи, визначено завдання діяльності управлінців щодо їх реалізації.

Реалізація Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти в загальноосвітній школі націлена на становлення та розвиток соціально адаптованої особистості – громадянина України, здатного до самостійного розв'язання життєвих проблем.

Важливу роль у цьому процесі відіграє все те, що оточує дитину від народження до кінця життя, починаючи із сім'ї, шкільного оточення й завершуючи середовищем соціальним,

* © Шабаєва О.М.

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

у якому вона народжується і яке створює умови для її розвитку і виховання [3].

На думку багатьох учених та педагогів, зміст соціалізації учнів визначається єдністю внутрішньошкільної та позашкільної діяльності в межах навчально-виховного процесу.

Соціалізація є процесом засвоєння дитиною зразків поведінки, психологічних установок, соціальних норм і цінностей, знань, навичок, які дозволяють їй жити й успішно діяти в суспільстві поза межами школи, бути готовою до дорослого життя після закінчення школи. Тому надзвичайно важливим завданням сьогодні, яке стоїть перед педагогами та управлінцями, є створення такого освітнього простору, у якому дитина могла б усвідомити свою суспільну значущість і набула досвіду взаємодії із соціумом.

В останні декілька років проблема соціалізації дитини в освітньому просторі активно досліджується багатьма вченими. Акценти розставляються на дисбалансі процесів виховання та навчання, співвіднесенні компетентності педагога та «середнього учня», рольового та проектного підходу до навчання та виховання, конфліктності педагогів та учнів. Значно менше уваги приділяється саме організаційним аспектам формування освітнього простору, в основу якого покладено мету соціалізації дитини.

Одним із найважливіших пріоритетних напрямів державної освітньої політики, що закладена в Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 рр., є побудова ефективної системи соціалізації дітей та молоді. Ця система включає вертикаль механізмів взаємодії органів управління освітою, освітніх установ, сім'ї, дитячих і молодіжних громадських організацій. Важливою ланкою в цій вертикалі є загальноосвітня школа, яку слід розглядати як частину соціального простору, у межах якого здійснюється нормована освітня діяльність.

Для реалізації завдань соціалізації школярів у загальноосвітній школі необхідно забезпечити певні умови:

- застосування психолого-проникаючих форм і методів соціально-педагогічної роботи;
- використання різних форм громадської роботи (масових, групових, індивідуальних);
- державно-громадське управління закладами освіти, налагодження співпраці із соціальними інститутами;
- забезпечення необхідною матеріально-технічною, організаційно-педагогічною, інформаційною базою для ефективного функціонування та скоординованої діяльності шкільних психологічних, профорієнтаційних, медичних, соціальних служб, підвищити статус та роль їх працівників як важливих агентів соціалізації учнівської молоді [1].

У методичних рекомендаціях щодо реалізації обласної науково-методичної проблеми одним з об'єктів можливих змін в освітньому соціалізуючому просторі визначено управлінську діяльність [3]. Такі зміни повинні бути спрямовані на вдосконалення корпоративної культури, застосування аксіологічного,

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

синергетичного, акмеологічного підходів, отримання лідерства в освіті, розширення самоврядування. З точки зору управління, найбільш важливими для соціалізації дітей в освітньому просторі є такі умови, як державно-громадське управління загальноосвітньої школою та забезпечення матеріально-технічної, організаційно-педагогічної, інформаційної бази.

Увага управління загальноосвітньої школи повинна бути прикута і до організаційного аспекту. Ю. Толочкін стверджує, що організаційна діяльність є основним робочим етапом процесу управління. Вона складається з великої кількості різноманітних організаційних дій, до яких входить розподіл обов'язків між членами адміністрації, розмежування їхніх функціональних завдань, розстановка педагогічних кадрів і визначення кожному вчителю навчального навантаження та інших доручень, пов'язаних з виконанням ними професійного обов'язку.

Визначення соціалізаційних завдань загальноосвітньої школи на новий навчальний рік ґрунтується на результатах аналізу роботи кожного члена педагогічного колективу за попередній рік. Це дає змогу зробити висновок про відповідність учителя вимогам та умовам соціалізації дітей в освітньому просторі, своєчасно забезпечити підвищення кваліфікації. Оцінка діяльності кожного працівника школи та відповідне до неї визначення нових завдань створюють сприятливі умови для згуртування всіх учителів у дружній працездатний колектив, у якому панують здоровий морально-психологічний мікроклімат, взаємодопомога з одночасною взаємовимогливістю, загальна турбота про успіхи школи стають моральною нормою для всіх працівників. Природно, що такий колектив чекає від своїх керівників і відповідного ставлення – доброзичливості, дотримання педагогічного такту в стосунках і в спілкуванні, уваги й турботи про духовне та професійне зростання кожного [4].

Найголовніше в роботі управління – це вміння знайти спільну мову з кожним працівником школи. Важливо, щоб кожен – член адміністрації, учитель, класний керівник, педагог-організатор, а також учень чи батько – був поставлений директором у позицію вдумливого, відповідального працівника, який розуміє завдання, що ставить перед ними Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти в загальноосвітній школі щодо підготовки дітей до дорослого життя за межами навчального закладу.

Організаційна діяльність управління повинна бути спрямована на формування наступних змін в освітньому соціалізуючому просторі: змісту освіти, запровадження нетрадиційних форм оцінювання, упровадження нових форм організації навчально-виховного процесу, удосконалення змісту виховання, розвиток співпраці із соціумом, з науковими, науково-методичними установами. У підсумку випускник школи повинен уміти вирішувати реальні життєві проблеми й самостійно працювати з інформацією, володіти базовими компетенціями, функціональною грамотністю, бути здатним до реалізації творчих когнітивних завдань.

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

У Херсонській загальноосвітній школі I-III ступенів №45 не обмежуються лише забезпеченням осмисленого вибору подальшого місця навчання випускників, вдалим вибором майбутнього фаху. У початковому закладі учнями здійснюється вибір профілю навчання. На забезпечення впровадження технології особистісно орієнтованого й розвивального навчання виділяються години для індивідуальних та групових занять з урахуванням гранично допустимого навчального навантаження учнів та лімітів бюджетного фінансування за рахунок годин варіативної складової. Система індивідуального психолого-педагогічного супроводу учнів передбачає проведення годин спілкування та діагностування учнів.

На соціалізацію учнів в освітньому просторі спрямоване створення можливостей участі дітей школи в міському, обласному етапах Всеукраїнських учнівських олімпіад із базових дисциплін, МАН, різноманітних міжнародних, національних, регіональних, міських турнірах та конкурсах, спартакіадах.

Адміністрація школи прагне створити всі необхідні умови для модернізації та оновлення змісту методичної роботи з кадрами, яка будується на діагностичній основі, з урахуванням кількісного та якісного складу працівників. У навчальному закладі активізувалася робота методичних та циклових об'єднань учителів-предметників, ради наставників молодих учителів, здійснюється річна передплата на 20 періодичних фахових та пізнавальних видань країни.

На базі навчального закладу організовано та успішно функціонує велика кількість секцій та гуртків, діяльність яких спрямована на формування здорового способу життя, покращення здоров'я, розвиток комунікативних навичок, навичок прогнозування результатів своїх дій.

Важливе місце в реалізації завдань соціалізації дітей в освітньому просторі займає діяльність учнівського самоврядування. Основними напрямками його діяльності стала участь у форумах учнівської молоді, розробці сценаріїв, підготовці та проведенні загальношкільних виховних заходів, конкурсів, концертів, діяльності команди КВН «Пупс», участі в благодійних акціях. Ці заходи створили реальні умови для самостійного прийняття представниками шкільного учнівського самоврядування рішень; сформували необхідні навички обґрунтування (оцінки), деталізації та планування реалізації власного рішення в реальних життєвих умовах.

Для реалізації Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти в загальноосвітній школі щодо соціалізації особистості в освітньому просторі та контролю на рівні загальноосвітнього закладу необхідно створити Раду з реалізації програми соціалізації, складовою якої повинна стати служба моніторингу. Рада щорічно повинна уточнювати перелік програмних заходів, при необхідності вносити корективи й зміни до плану заходів, проводити моніторинг результатів реалізації програмних заходів, вести річну звітність із реалізації програми, щорічно звітувати перед педагогічним колективом,

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

батьками про хід реалізації програми, про досягнуті результати й доводити план дій на наступний рік.

Обговорення результатів аналізу буде здійснюватися на засіданнях ради, методичних об'єднань, семінарах, науково-практичних конференціях, педагогічних радах. Інформування громадськості повинне здійснюватися через шкільний сайт, публічну доповідь, публічну презентацію, звіт керівника.

Таким чином, навчально-виховний процес у загально-освітній школі має бути спрямований на формування готовності особистості до швидко зростаючих змін у суспільстві, готовності до невизначеного майбутнього за рахунок розвитку здібностей до творчості, до різноманітних форм мислення, а також до здатності до співпраці з іншими людьми.

Література:

1. Назаренко Л.М. Родинно-шкільний виховний простір як фактор соціального становлення особистості підлітка: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Л.М.Назаренко, Херсонський державний університет. – Херсон, 2005. – 18 с.
2. Сорокіна С.Ю. Концептуальні ідеї программи розвитку // Муниципальное образование: инновации и эксперимент. – 2010. – № 5. – С.56-63.
3. Теоретико-методологічні засади процесу соціалізації дітей та учнівської молоді в сучасному освітньому просторі : методичні рекомендації. – Херсон, 2013. – 48 с.
4. Толочкін Ю. Організаційна діяльність керівництва школи // Директор школи. – 2012. – № 9. – С. 4-13.

Шадренко О. І.*

ВИВЧЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ГЕОМЕТРІЇ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ ЗА ДОПОМОГОЮ КАЗКОДИДАКТИКИ

У статті проаналізовані можливості дидактичної казки як методу реалізації програмних вимог до вивчення елементів геометрії в початковій школі. Як приклад, запропонована методика проведення уроку-казки «Пригоди геометричних фігур» у третьому класі.

Історично-педагогічний досвід свідчить про високий рівень впливу геометрії на розвиток особистості. Так, видатний вчений-педагог та геометр І. Ф. Шаригін яскраво й лаконічно висловився про унікальні можливості геометрії для розвитку суб'єктів навчання: «Для нормального фізичного розвитку дитини потрібне повноцінне харчування. Для нормального інтелектуального розвитку потрібна різноманітна інтелектуальна їжа. Сьогодні математика, особливо геометрія, є одним із небагатьох екологічно чистих і повноцінних продуктів, які споживаються в системі освіти. Геометрія – вітамін для науки...» [5, с. 4]. А висловлювання давньогрецького математика і філософа Платона: «Хто не знає геометрії – із школи не випускається», й видатного російського вченого-енциклопедиста М. В. Ломоносова: «Геометрія – правителька всіх розумових пошуків», – набувають особливої актуальності нашого часу.

* © Шадренко О. І.